

1978, 17. července – Sdělení VONS č. 19 o hlavním líčení u Obvodního soudu pro Prahu 1 s Vladimírem Říhou a jeho odsouzení pro trestný čin pobuřování k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.¹

Senát Obvodního soudu pro Prahu 1 odsoudil 29. 6. 1978 za předsednictví JUDr. Mileny Němcové profesora Vladimíra Říhu k nepodmíněnému odnětí svobody na šest měsíců podle § 100, odst. 1 lit. a tr. zák.² Hlavního líčení s dvaasedmdesátiletým profesorem filosofie se mohla zúčastnit pouze jeho manželka; další zájemci z řad přátel nebyli do soudní síně vpuštěni.³

Náměstek obvodního prokurátora pro Prahu 1 JUDr. Karel Frank⁴ v obžalobě viní Vladimíra Říhu, že „veden úmyslem vyvolávat nedůvěru a nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky zpracoval písemný materiál s názvem „Záznam o mém výslechu v Ruzyni“,⁵ ve kterém podává záměrně nepravdivý a tendenční výklad především společenského a ekonomického stavu republiky, činnosti SNB a ve kterém dále uvádí smyšlené a hrubě pomlouvačné skutečnosti o čelných představitelích společnosti a státu, přičemž tento materiál dále předal nejméně třem osobám“, čímž spáchal „trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1, lit. a tr. zák.“⁶

Prokurátor v odůvodnění konstatuje, že „V. Říha se jako předválečný člen KSČ (r. 1924) vždy zajímal o společenské dění. V r. 1970 byl z řad členů KSČ pro aktivní pravicovou činnost vyloučen. Jeho zájem o politické dění tím však neskončil a obviněný se nadále velmi výrazně angažoval především v ideové sféře činnosti pravicových skupin, z velké části rovněž bývalých členů KSČ.“ Prokurátor považuje za negativní, že Vladimír Říha komentoval „politické, ekonomické, sociální a kulturní dění jak v republice, tak v zahraničí“, přičemž se „jednoznačně projevuje nesouhlas obviněného Říhy se společenským a politickým vývojem v ČSSR v srpnu 1968“. Motiv trestného činu pobuřování je podle prokurátora „zcela nepochybně dán“ mimo jiné tím, že Vladimír Říha „přešel

na výrazně pravicové pozice a spojil se s nepřáteli socialistického zřízení seskupenými okolo tzv. „Charty 77“.

„Společenská nebezpečnost jednání obviněného spočívá“ – dle prokurátora – „především v tom, že v době zvýšené aktivizace prací sil v ČSSR podporoval šířením republiky nepřátelských materiálů mezi další osoby nepřátelské postoje proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení a přispíval tak k vytváření nesprávných postojů části obyvatelstva.“

Obviněný autorství textu netajil, nevyvracel rovněž znalecký posudek, podle kterého byl „Záznam“ napsán na jeho psacím stroji, zabaveném 21. 5. 1977 při domovní prohlídce.

Vladimír Říha rozsudek nepřijal a odvolává se k soudu vyšší instance. Odsouzení prof. V. Říhy je typickým případem soudní represe za vyjádření názorů, a je tedy v rozporu s ústavou i mezinárodními pakty o lidských právech. Chceme věřit, že vyšší soud rozsudek v souladu se zákonem zruší.⁷

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 10, s. 4–5.

POZNÁMKY

- ¹ K případu Vladimíra Říhy viz dále sdělení VONS č. 48 a 53, dokumenty č. 48 a 53.
- ² Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 vyneseno senátem složeným z předsedkyně JUDr. Mileny Němcové a soudců Ferdinanda Kobosila a Rudolfa Hejduka je uložen in: ObS pro Prahu 1, soudní spis k případu Vladimíra Říhy, spis. zn. 2 T 38/78; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90; LP, Sb. VONS, inv. č. 277, sign. I/1, kart. 43.
- ³ Trestní stíhání proti Vladimíru Říhovi bylo zahájeno 23. 5. 1977 vyšetřovatelem odboru vyšetřování StB Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje kpt. Antonínem Lukešem. Říha byl obviněn z trestného činu. Téhož dne nařídil kpt. Lukeš domovní prohlídku v Říhově bytě, která byla okamžitě provedena. Dne 6. 9. 1977 rozhodl vyšetřovatel StB kpt. Lukeš o zničení věcí, které Říha při domovní prohlídce vydal a které mu byly během domovní prohlídky zabaveny. Jednalo se celkem o 41 položek, mj. o různé tisky, strojopisy, časopisy Listy a Svědectví, strojopisy Pavla Tigrida,

Václava Havla, Zdeňka Mlynáře, básně Egona Bondyho s názvem *Sbírečka* a další. ObS pro Prahu 1, soudní spis k případu Vladimíra Říhy, spis. zn. 2 T 38/78; též ABS, vyšetřovací spis k případu Vladimíra Říhy, sign. V 27142 MV.

Ještě před zahájením trestního stíhání napsal 17. 5. 1977 kpt. Lukeš v tzv. plánu realizace k případu V. Říhy toto: „*X. správa FMV předala zdejšímu OVŠ k posouzení a k případné realizaci signální svazek č. 6279 akce Básník [...]. Cíl realizace: Shromáždit veškeré důkazy svědčící o trestné činnosti Vladimíra Říhy a vytvořit optimální podmínky pro úspěšné zahájení trestního stíhání Vladimíra Říhy a provedení domovní prohlídky v jeho bytě. Na základě porady s operativním orgánem X. správy FMV byl vypracován tento plán realizace: Dne 23. 5. 1977 bude zahájeno trestní stíhání a současně vzneseno obvinění dle §§ 160 a 163/1 tr. ř. proti Vladimíru ŘÍHOVI pro trestný čin podle § 103 tr. zák. Téhož dne v 08,00 hod. bude v bytě Vladimíra ŘÍHY za jeho přítomnosti provedena domovní prohlídka a s cílem další výtisky uvedené písemnosti zajistit jakož i psací stroj, na kterém byla uvedena písemnost vyhotovena spolu s materiálem použitým pro rozmnožování (kopírovací papíry); zajistit i jiné písemnosti a věci svědčící o trestní činnosti Vladimíra Říhy. Domovní prohlídka bude provedena ve spolupráci s operativními orgány“.* ABS, vyšetřovací spis k případu Vladimíra Říhy, sign. V 27142 MV.

⁴ Správně Fronk.

⁵ Tento text, zabývající se Říhovým výsledkem uskutečněným v souvislosti s konáním XV. sjezdu KSČ 12.–16. 4. 1976, je uložen in: ObS pro Prahu 1, soudní spis k případu Vladimíra Říhy, spis. zn. 2 T 38/78; též ABS, vyšetřovací spis k případu Vladimíra Říhy, sign. V 27142 MV. Pasáž, která nejvíce pobuřovala, se podle rozsudku vyskytovala především na čtrnácté straně. Zde bylo mj. ke Gustávu Husákovi uvedeno: „*Jeho přítomnost v Katyni? Jeho popíjení vína se Šaňo Machem, který před krachem nacismu opatřil čtrnáctidenním vězením Husákovi ilegalitu, aniž se vůbec Husák zúčastnil Slovenského povstání? Ostatně Machovi za to slíbil, že se o něj postará. To také učinil. A co dál? Jeho dušování, že s Dubčekem stojí a padá, že ho nikdy neopustí, že bude pokračovat v 68. roce a jeho politice a potom jeho hysterické výpady proti všem, se kterými 68. rok dělal včetně Dubčeka. Vy chcete mluvit o kariéristech? Opravdu, čistý člověk a nekariérista je on i Štrougal se svým děvkařením [...]. Nebo Indra, který, kdyby zůstal u železnic, tak by se srazily všechny vlaky. Jistě čistý charakter a nekariérista. A co ten nepovedený krejčík [myšlen Vasil Biľak], který snad umí ušít kalhoty, ale jak má ve výučním listě napsáno: ‚ale ne na saka‘. Tomuto panu tajemníkovi, dokonce s doktorátem a který notabene není ani naším příslušníkem, poněvadž se narodil v místě, které dříve patřilo k Československu, ale nyní náleží k Sovětskému svazu, se všeobecně mezi lidmi podle jeho výučního listu říká: ‚Pan Nenasaka‘.“*

⁶ Obžaloba obvodního prokurátora pro Prahu 1 z trestného činu pobuřování podle § 100 odst. 1, písm. a) tr. zák. z 27. 2. 1978 podaná proti V. Říhovi je

uložená in: ABS, vyšetřovací spis k případu Vladimíra Říhy, sign. V 27142 MV; též Obvodní soud pro Prahu 1, soudní spis k případu Vladimíra Říhy, spis. zn. 2 T 38/78. Zde je uložena i předchozí obžaloba V. Říhy pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele podle § 103, odst. 1 tr. zák., kterou podal 24. 10. 1977 obvodní prokurátor pro Prahu 1 JUDr. Karel Fronk.

- ⁷ Odsouzení Říhy zmiňoval mj. dokument Charty 77 č. 19 o postizích a soudní perzekuci signatářů Charty 77 z 8. 10. 1978. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 168.